

Statistiska föreningen + Statistikersamfundet = Sant?

1 Bakgrund och mål

Statistik i betydelsen siffror om verkligheten spelar en allt större roll i det moderna samhället. Samtidigt spelar statistik i betydelsen läran om hur man samlar in, bearbetar och presenterar siffror om verkligheten en alltmer undanskymd roll. Så är till exempel statistikämnets ställning på de svenska universiteten svagare än för 30 år sedan och användningen av kvasi-statistiska metoder allt mer utbredd. Det finns alltså all anledning för statistiker och statistikanvändare att arbeta för professionens framtid. På samma sätt finns det all anledning för seriösa användare av statistik att slå vakt om goda metoder och sunda principer vid framställning och användning av statistik.

I detta läge finns det anledning att fundera på om den situation som gäller i Sverige – och nästan bara i Sverige – med två relativt oberoende föreningar inom statistikområdet är den bästa. Visserligen kan man säga att Statistiska föreningen och Svenska statistikersamfundet kompletterar varandra, men samtidigt är det utan tvivel slagkraftigare med ett gemensamt agerande. Till exempel bör det finnas stora fördelar med att kombinera tillgängliga resurser när det gäller konferenser, kurser och annan vidareutbildning, liksom vid utåtriktade aktiviteter. Sist men inte minst finns det rimligen rena effektivitetsvinster vad gäller administration, tidskrifter etc.

Mot denna bakgrund presenterade representanter för de båda föreningarna en motion på Statistikersamfundets årsmöte 2005 med förslag att frågan om ett djupare samarbete mellan föreningarna skulle utredas vidare. Motionen bifölls och därefter presenterades samma förslag för ett extra medlemsmöte med Statistiska föreningen; också detta möte ställde sig positivt.

En gemensam utredningsgrupp fick uppgiften att arbeta fram ett förslag till djupare samarbete. Gruppen består av Ulf Jorner (sammankallande), Åsa Greijer, Rolf Larsson och Anna Torrång. Gruppen fick i uppdrag att presentera ett förslag vid Statistiska föreningens årsmöte år 2006 (den 28 mars). Under förutsättning att reaktionen på detta årsmöte blir positiv, skall förslaget sedan behandlas på Statistikersamfundets årsmöte hösten (oktober) 2006.

Målet för utredningsgruppen är att presentera ett (eller flera) förslag för djupare samarbete som leder till bättre förutsättningar för att

- företräda statistikerprofessionen utåt
- erbjuda medlemmarna stöd och utbildning
- effektivare sköta nödvändig administration

2 Nuläget

2.1 Statistiska föreningen och dess verksamhet

Ändamål

Statistiska föreningen är en oberoende ideell organisation för erfarenhetsutbyte, debatt och utveckling inom statistikområdet.

Allmänt

Den 31 december år 2005 hade Statistiska föreningen 530 medlemmar. Föreningens stadgar medger institutionsmedlemskap, men några sådana medlemmar finns inte idag. Styrelsen sammanträder en gång per månad, med uppehåll under sommaren. Styrelsen har år 2005 haft 9 ledamöter, antalet har dock varierat mellan åren. Föreningen har inga sektioner.

Inträdeskrav

Statistiska föreningen har inga inträdeskrav, alla som vill främja Föreningens syften kan bli medlemmar.

Aktiviteter

Sedan mitten av 1990-talet anordnas en årlig höstkonferens då ett antal talare bjuds in för att tala kring ett tema. Dagen brukar avslutas med middag. 5-6 gånger per år anordnas medlemsmöten. En eller flera inbjudna talare presenterar något aktuellt och intressant ämne eller en rapport. Mötena är oftast en eftermiddagsaktivitet, och brukar vara cirka 2 timmar. Lunchmöten har förekommit. Även i samband med årsmötet brukar en presentation av en inbjuden talare hållas.

Varje år delar Föreningen ut priset "Årets statistiker" till en eller flera personer för framstående insats inom området "att utveckla och framlägga data om det svenska samhället".

Internationella kontakter

Statistiska föreningen finns representerad i arrangörskommittéerna för de nordiska statistikermötena som genomförs vart tredje år.

Medlemstidning

Tidningen Konfidensen har under en rad år utkommit med 3-4 nummer per år. Konfidensen har under 2004-05 inte utkommit alls, på grund av att redaktör saknats. Under början av 2006 har en nystart skett.

2.2 Svenska statistikersamfundet och dess verksamhet

Ändamål

Svenska statistikersamfundet är en intresseförening för statistiker och matematiska statistiker i Sverige. Samfundet verkar på olika sätt, till exempel genom att ge ekonomiskt stöd till olika aktiviteter för statistikerna och deras ämne inom och utom Sverige.

Allmänt

Vid tidpunkten för Statistikersamfundets årsmöte (2005-10-20) hade Samfundet 1356 medlemmar, varav 1188 enskilda, 126 ständiga och 42 institutionsmedlemmar. Därutöver tillkom de personer som var med i Samfundet via någon av dess sektioner. Styrelsen har sex medlemmar, och har cirka åtta möten per år. De tre sektionerna, som beskrivs mer utförligt nedan, är representerade i styrelsen.

Inträdeskrav

För att bli medlem i Samfundet krävs 60 poäng i matematisk statistik/statistik eller motsvarande.

Aktiviteter

Samfundet arrangerar vartannat år en veckolång sommarskola, riktad till främst doktorander. Övriga år deltar man i arrangemanget av den nordiska konferensen i matematisk statistik. Varje år, vanligtvis i oktober, anordnas årsmötet, som pågår en hel dag med ett antal inledande föredrag följt av årsmötesförhandlingar. I samband med årsmötet utses årets yngre statistiker.

Internationella kontakter

En samfundsmedlem sitter med i redaktionen för den vetenskapliga tidskriften Scandinavian Journal of Statistics (SJS). Internationella kontakter utanför Norden utgörs av medlemskap i European Courses in Advanced Statistics (ECAS), som arrangerar sommarskolor för doktorander vartannat år, samt i European Mathematical Society (EMS), som är en intresseorganisation som verkar för matematiska ämnen i Europa.

Medlemstidning

Samfundet ger ut en medlemstidning, *Qvartilen*, fyra gånger per år. Nyligen har dessutom ett diskussionsforum startats på Internet.

Sektionerna

Föreningen för medicinsk statistik (FMS)

FMS har cirka 200 medlemmar. För att bli fullvärdig medlem i FMS måste man först vara med i Samfundet. Den som inte uppfyller Samfundets krav kan ändå bli associerad medlem. FMS ordnar ett antal kurser och vetenskapliga möten, varav årligen ett vår- och ett höstmöte, det senare kombinerat med årsmöte i samband med Samfundets årsmöte. FMS är involverat i The European Federation of Statisticians in the Pharmaceutical Industri, EFSPi. Ingen medlemstidning finns.

Surveysektionen

Surveysektionen har 154 medlemmar, varav 5 institutionsmedlemmar. Av individmedlemmarna är 115 med i Samfundet. Samfundsmedlemmar uppfyller medlemskravet direkt, men även andra kan bli medlemmar genom beslut av sektionsstyrelsen. Surveysektionen arrangerar workshops regelbundet, och har liksom FMS även ett större höstmöte och årsmöte i samband med Samfundets årsmöte. Sektionen har ingen egen medlemstidning.

Sektionen för industriell statistik

Sektionen för industriell statistik har 40 medlemmar. För medlemskap finns inga formella krav, men Samfundsmedlemmar har en lägre avgift. Som fallet är med de två övriga sektionerna arrangeras varje höst ett möte med föredrag och årsmötesförhandlingar i samband med Samfundets årsmöte. Sektionen anordnar även kurser i olika ämnen och vissa år har man dessutom ett vårmöte. Sektionen är ansluten till European Network for Business and Industrial Statistics, ENBIS.

2.3 Totala antalet medlemmar i föreningarna

I januari 2006 hade Statistiska föreningen drygt 520 medlemmar, och Samfundet cirka 1280 medlemmar. En jämförelse av de båda registren har resulterat i att det finns uppskattningsvis 125 personer (± 40) som är medlemmar i båda föreningarna, och att det totalt finns cirka 1680 (± 40) unika medlemmar.

2.4 Något om organisationen i övriga nordiska länder

En intressant fråga är om övriga nordiska länder har samma uppdelning som Sverige på ett mera "akademiskt" inriktat och en mera "användar-/produktionsinriktad" statistisk förening.

I Norge har man endast en organisation, Norsk statistisk forening, där alla kan vara medlemmar. Man uppger dock att den "typiska" medlemmen har examen i statistik, tagen vid en matematisk institution. Föreningen har inga ämnesmässigt uppdelade sektioner som i Sverige, men väl tre geografiska underavdelningar, i Oslo, Bergen och Trondheim.

I Finland finns också endast en organisation, The Finnish Statistical Society. Ungefär hälften av dess medlemmar är involverade i offentlig statistikproduktion, medan den andra hälften har mer akademisk inriktning. "Normalt" sett krävs akademiska studier i statistik motsvarande minst 15 svenska poäng för att bli medlem. Organisationen har ca 400 medlemmar. Det finns en underavdelning i Åbo med ca 50 medlemmar.

I Danmark finns DSTS, Dansk selskab for teoretisk statistik. Liksom i Norge ställs inga formella krav på medlemmarna, men troligen har de flesta ändå minst ett års akademiska studier i statistik bakom sig. Det finns ingen organisation för offentlig statistik i Danmark. Däremot finns organisationerna DSBS (Dansk selskab for biopharmaceutisk statistik) och FAST (Foreningen for anvent statistik). Den senare organisationen verkar motsvara Statistiska föreningen i Sverige. Speciellt mycket samarbete förekommer inte mellan DSTS och FAST, men ordföranden i DSTS tror att det kan finnas många gemensamma medlemmar.

Sammanfattningsvis: I Danmark har man ungefär samma uppdelning i en teoretiskt och en mera praktiskt inriktad förening som i Sverige, medan detta inte är fallet i Norge och Finland. Ingen av de övriga nordiska föreningarna har så högt ställda inträdeskrav på akademiska kurspoäng som det svenska statistikersamfundet.

3 Arbetsuppgifter för en sammanhållen organisation

Beroende på hur den nya svenska föreningen ska organiseras kommer den övergripande organisationen att få olika arbetsuppgifter. En lösare sammanhållen organisation får naturligtvis mer begränsade möjligheter till samverkan än en starkare sammanhållen gemensam organisation och därmed mer begränsade arbetsuppgifter.

Utbildning och vidareutbildning samt rekrytering av statistiker

Med en gemensam organisation skulle det troligen bli lättare att arrangera icke-akademisk utbildning inom statistikområdet. Här ryms både aktiviteter riktade mot olika grupper av statistiker och statistik användare samt mot gymnasieelever och studenter på A- och B-nivån. Vidareutbildning inom statistikområdet för icke-medlemmar, till exempel journalister skulle kunna erbjudas. En uppsatsbank för studenter skulle kunna göras tillgänglig på hemsidan.

Företräda sund statistik användning och den statistiska professionen.

En sammanslagen förening skulle på ett mer kraftfullt sätt kunna företräda ett statistiskt synsätt i samhället. Målet bör vara att på sikt bli en remissinstans i frågor med statistikanknytning. En sammanslagning gör det troligtvis även enklare att stimulera statistiker och statistik användare att delta i den offentliga debatten.

En enda förening skulle också vara en mer attraktiv samarbetspartner för t.ex. statliga och privata aktörer inom statistikområdet. Även det internationella samarbetet som idag delvis sker överlappande föreningarna emellan skulle kunna underlättas jämfört med idag.

Informationsspridning

En sammanslagen organisation har en gemensam hemsida. De olika sektionerna/underföreningarna kan givetvis även i fortsättningen ha sina egna hemsidor med länkar från den gemensamma sidan. Idag har både Statistikersamfundet och Statistiska föreningen medlemstidningar, vilka i en gemensam organisation kan slås samman till en. Detta torde ge möjligheter till ett bredare innehåll.

Administration

Med en större medlemsbas finns också praktiska samordningsvinster vad gäller bland annat kanslifunktioner, medlemsadministration och utskick av olika slag. Det kan till exempel vara möjligt att – åtminstone på deltid – anställa en person för kansligöromål vilket väsentligen skulle avlasta de nuvarande styrelserna och ge dessa mer utrymme för strategiskt utvecklingsarbete.

Större geografisk förankring i landet

Med ett större medlemsunderlag kan föreningens aktiviteter spridas till flera delar av landet. I dag är framförallt Statistiska föreningen en Stockholmsbaserad förening med mycket liten verksamhet utanför regionen. Ökad verksamhet runt om i landet främjar sannolikt även medlemsunderlaget från övriga delar av landet.

Sektionerna/underföreningarna

Den verksamhet i form av konferenser, workshops, medlemsmöten med mera, som i dag bedrivs av de olika sektionerna i Statistikersamfundet respektive Statistiska föreningen kommer även i fortsättningen att bedrivas inom ramen för dessa organisationer. Genom en gemensam organisation underlättas samarrangemang mellan olika sektioner och aktiviteterna får en större målgrupp.

4 Kort om namnet

Utredningsgruppen kommer inte med något förslag till namn på en sammanhållen organisation. Detta får istället bli en uppgift för den övergångsstyrelse som utredningsgruppen föreslår. För att inte skrivningarna skall bli alltför konstlade har utredningsgruppen dock använt ett arbetsnamn på den nya organisationen.

Vägledande vid val av arbetsnamn har varit att inte använda orden "förening" eller "samfund", samt att – eftersom den nya organisationen är öppen för såväl statistiker som statistikanvändare – använda formen "statistik" hellre än formen "statistiker". Det arbetsnamn som använts är Svenska statistiska sällskapet.

Utredningsgruppen har vidare använt ordet "sektioner" om de delar av en ny förening som föreslås. Även här bör övergångsstyrelsen överväga andra beteckningar, till exempel "del-föreningar" eller till och med "föreningar".

5 Samarbete eller samgående

5.1 Allmänna synpunkter

Utredningsgruppen har diskuterat två modeller, som innebär ett lösare samarbete – Modell A – respektive ett exempel på en modell för samgående – modell B. Observera att medan utredningsgruppen för fram alternativ A som ett förslag till en övergångslösning så presenteras modell B endast som en skiss på hur ett djupare samarbete kan organiseras. Att arbeta fram det exakta utseendet på en eventuell sammanslagen organisation är en huvuduppgift för den samarbetsgrupp som föreslås.

I modell A behåller båda föreningarna sin självständighet, men en paraplyorganisation bildas för vissa specificerade uppgifter av samarbetskaraktär. Denna lösning kräver endast mindre ändringar för de två ingående föreningarna.

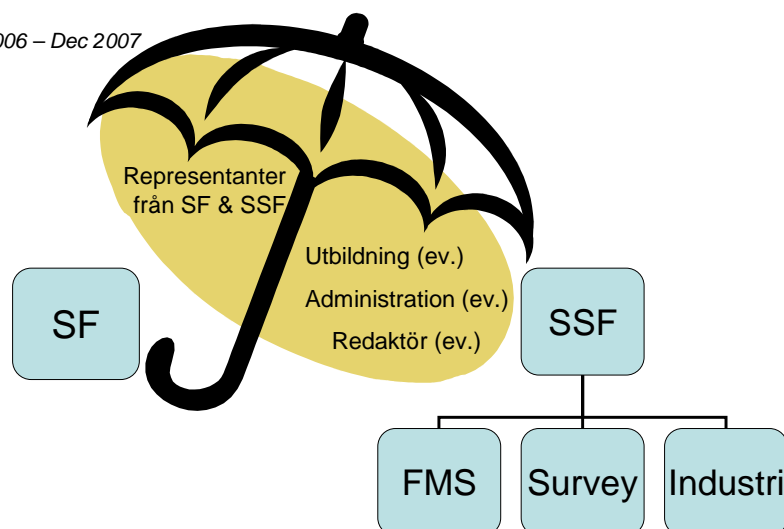
I modell B skapas en gemensam förening, Svenska statistiska sällskapet (SSS). Denna förening tar över uppgifter som uppträdande/agerande utåt, administration mm. SSS föreslås komma att bestå av ett antal sektioner, ungefär som i dagens Statistikersamfund. Detta får självfallet större konsekvenser för de nuvarande föreningarna. Statistikersamfundet som sådant upphör, men lever vidare genom nuvarande och eventuellt nya sektioner. Statistiska föreningen i dagens form upphör också, men lever kvar som en eller flera sektioner i SSS.

Ett eventuellt samgående kan inte ske på en gång, bland annat eftersom Statistikersamfundets stadgar kräver beslut på två på varandra följande årsmöten om Samfundet skall upplösas. Utredningsgruppen föreslår därför att Modell A används under den övergångstid som behövs. Det är naturligtvis också möjligt att stanna vid modell A om det visar sig lämpligt.

5.2 En samarbetsmodell och övergångslösning - Modell A

Modell A

Steg 1 Nov 2006 – Dec 2007

Modell A som slutgiltig lösning

Modell A innebär att Statistiska föreningen (SF) och Svenska statistikersamfundet (SSF) fortlever som oberoende organisationer och utan förändringar i sin interna organisation. De båda föreningarna bildar en gemensam paraplyorganisation med uppgift att bland annat stå för ett samlat agerande utåt. Man kan också välja att föra över andra uppgifter till paraplyet, formerna för detta är dock inte utredda. Att samordna administrativa uppgifter som att hålla ett gemensamt medlemsregister, att administrera en gemensam hemsida, etc. för två fristående föreningar är inte lika självklart som om man väljer ett fullständigt samgående. Däremot kan man tänka sig att bilda gemensamma utskott, till exempel för utbildningsfrågor.

Paraplyet har en relativt liten styrelse, förslagsvis tre från varje förening. Ordförandeskapet växlar mellan föreningarna. Paraplyet får också en egen budget genom beslut av föreningarna. Budgetens storlek beror självfallet på vilka uppgifter som läggs på paraplynivån.

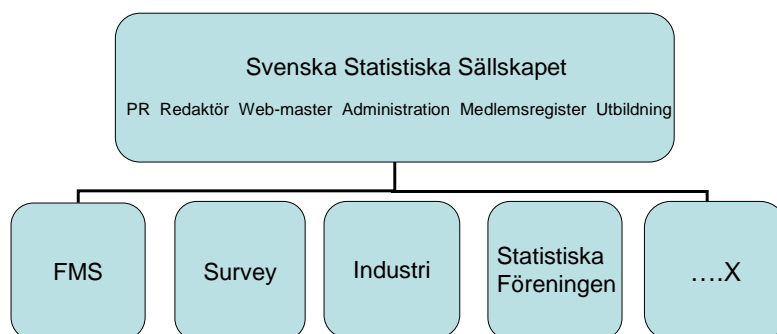
Modell A som övergångslösning

I den mån som modell A används (i första skedet) som en övergångslösning, är det inte aktuellt att överföra särskilt många uppgifter till paraplyet. Samarbetsgruppens uppgift blir istället att närmare utreda och förbereda en fortsättning mot modell B. Detta utesluter naturligtvis inte viss samordning, till exempel gemensamma utskott.

5.3 Ett exempel på en samgåendemodell och slutlig lösning - Modell B

Modell B

Steg 2 Start Jan. 2008

Allmän uppbyggnad

Svenska statistiska sällskapet är en organisation med relativt självständiga sektioner/föreningar under den gemensamma föreningen. Med utgångspunkt i de föreningar/sektioner som idag finns i Statistikersamfundet respektive Statistiska föreningen kan man tänka sig att ett lämpligt antal sektioner är 4 - 6 stycken. Observera återigen att skissen ovan är just en skiss; det är t.ex. lätt att lägga till en sektion för akademisk utbildning och forskning, eller att Statistiska föreningen ger upphov till två sektioner. I den mån andra föreningar än Statistikersamfundet och Statistiska föreningen vill ansluta sig kan få de bilda en egna, nya sektioner.

Sällskapet och dess styrelse har ansvaret för det gemensamma agerande utåt, inklusive medlemstidning och hemsida. På motsvarande sätt ansvarar sällskapet för allmänna utbildningsfrågor och att samordna sektionernas utbildningsaktiviteter. Sällskapet anordnar minst en gemensam konferens per år. All administration av medlemsregister och medlemsavgifter etc. sköts av sällskapet.

Sektionerna har ansvar för medlemsaktiviteter inom sitt område, bland annat medlemsmöten och riktade konferenser och utbildning.

Medlemskap och ekonomi

Man är endera medlem direkt i sällskapet, eller i en eller flera sektioner och därmed automatiskt även i sällskapet. Varje sektion bestämmer själv medlemsavgiften, varav X kr går till sällskapet. Direktmedlemmar betalar X kr (eventuellt kan en något högre direktavgift diskuteras).

Varje sektion har självständig ekonomi och tar därmed till exempel intäkter/kostnader för sina egna arrangemang. Varje sektion har följaktligen en egen budget och en egen ekonomisk redovisning.

Sällskapet har en budget som skall täcka den gemensamma administrationen. På samma sätt som sektionerna har Sällskapet en budget för arrangemang, till exempel konferenser och kurser.

Sällskapet bör ha ett startkapital (från sektionerna) så att man kan klara ett tillfälligt större arrangemang utan att medlemsavgiften måste ändras från år till år.

Styrelser

Varje sektion har en egen styrelse, som är ansvarig för sina medlemmar. Varje sektion skall vara representerad i sällskapets styrelse, normalt genom en ledamot i den egna styrelsen.

Sällskapet har en styrelse som består av ordförande, vice ordförande, sekreterare, kassör, klubbmästare och maximalt fem övriga medlemmar. Ordförande och vice ordförande skall vara representanter för olika sektioner.

6 Förslag till samgående

6.1 Principförslag

Utredningsgruppen anser att det finns stora fördelar med en gemensam organisation; se avsnitt 3. Självfallet finns det också nackdelar. En samlad organisation kan, trots sektionsindelningen, upplevas som vagare för den enskilde medlemmen. En samlad organisation kan också få det svårare att bära vidare det positiva arvet från dagens två föreningar. Utredningsgruppen anser dock att fördelarna klart överväger.

Förslaget är därför att Statistiska föreningen och Svenska statistikersamfundet som ett första steg bildar en gemensam paraplyorganisation enligt modell A.

Paraplyorganisationen – samarbetsgruppen - får som främsta uppgift att närmare utreda och förbereda ett samgående mellan föreningarna enligt modell B eller liknande.

6.2 Genomförande

Bildande av samarbetsgruppen:

Samarbetsgruppen rekryteras bland medlemmarna i Samfundet respektive föreningen. Medlemmarna, tre från Samfundet och tre från Föreningen, utses av respektive styrelser. Det är inte nödvändigt att gruppen består endast av styrelsemedlemmar från Samfundet och Föreningen, men båda dessa styrelser bör vara representerade. Gruppen skall vara utsedd senast i november 2006.

Arbetsuppgifter under en övergångsperiod:

Gruppens viktigaste uppgift är att förbereda för övergången till modell B, då Samfundets och Föreningens organisationer upphör i sin nuvarande form. Några punkter som gruppen bör tänka på är

- Att ta fram ett förslag på stadgar för den nya organisationen – tidpunkt för årsmöten och en hel massa andra praktiska aspekter kommer ju att regleras i stadgarna
- Hur strukturen med sektioner/föreningar ska se ut.
- Hur medlemsavgifter ska fördelas: Hur mycket av sektionernas avgifter ska gå till huvudföreningen (sällskapet)?
- Hur mycket av Samfundets och Statistiska föreningens nuvarande kapital ska användas som startkapital för den nya organisationen?

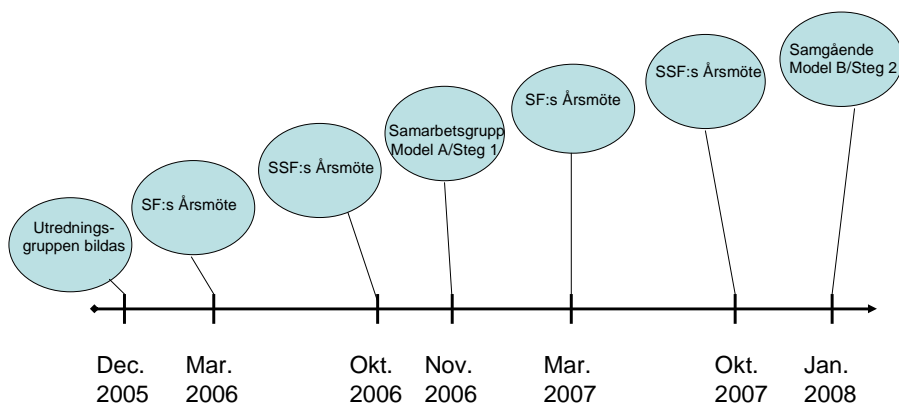
Samarbetsgruppen kan också föreslå att vissa uppgifter som idag ligger på respektive förening görs gemensamt. Ett exempel kan vara en gemensam utbildningskommitté, ett annat en gemensam tidning.

Eventuella beslut i sådana frågor måste dock fattas av styrelserna i Statistikersamfundet och Statistiska föreningen.

Slutgiltiga beslut

Samarbetsgruppen förelägger de två föreningarnas ordinarie årsmöten det förslag som man kommit fram till. Oavsett vilken lösning som samarbetsgruppen väljer att föreslå, gäller naturligtvis att föreningarna var och en måste fatta beslut om ett närmare samarbete/samgående. Detta innebär bland annat att samarbetsgruppen måste ta hänsyn till Statistiska föreningens beslut vid årsmötet 2007 när det slutliga förslaget till Statistikersamfundet formuleras.

6.3 Tidplan

Mars 2006: Den nuvarande utredningsgruppen lämnar sitt förslag på Statistiska föreningens årsmöte (efter en remiss till de två föreningarnas styrelser). Om förslaget antas av Statistiska föreningen utser dess styrelse tre medlemmar som deltagare i den föreslagna samarbetsgruppen.

Oktober 2006: Utredningsgruppens förslag läggs fram vid Statistikersamfundets årsmöte. Om förslaget antas utser Samfundets styrelse tre medlemmar som deltagare i samarbetsgruppen.

November 2006 - mars 2007: Samarbetsgruppen utarbetar ett förslag till ny förening som föreläggs Statistiska föreningen vid dess årsmöte i mars och Svenska statistikersamfundet vid dess årsmöte i oktober.

1 januari 2008: Den nya föreningen bildas enligt modell B eller ett samarbete enligt modell A permanentas.

7 Förslag till beslut

Statistiska föreningen beslutar i enlighet med samarbetsgruppens förslag, under förutsättning att Svenska statistikersamfundets årsmöte fattar motsvarande beslut, att

- tillsammans med Svenska statistikersamfundet bilda en samarbetsgrupp för att förbereda ett närmare samarbete enligt modell B eller liknande
- Föreningens styrelse får i uppgift att utse tre representanter till denna samarbetsgrupp
- att Föreningens representanter i samarbetsgruppen får i uppgift att senast den 1 mars år 2007 ta fram förslag till namn, stadgar och andra bestämmelser för den nya organisationen
- Föreningens styrelse får rätt att finansiera samarbetsgruppens arbete upp till ett belopp om 20 000 kr
- Föreningen och dess styrelse skall arbeta för att ett närmare samarbete organisatoriskt skall kunna starta den 1 januari år 2008

Anm. Motsvarande förslag kommer att föreläggas Svenska statistikersamfundet vid dess årsmöte i oktober år 2006.